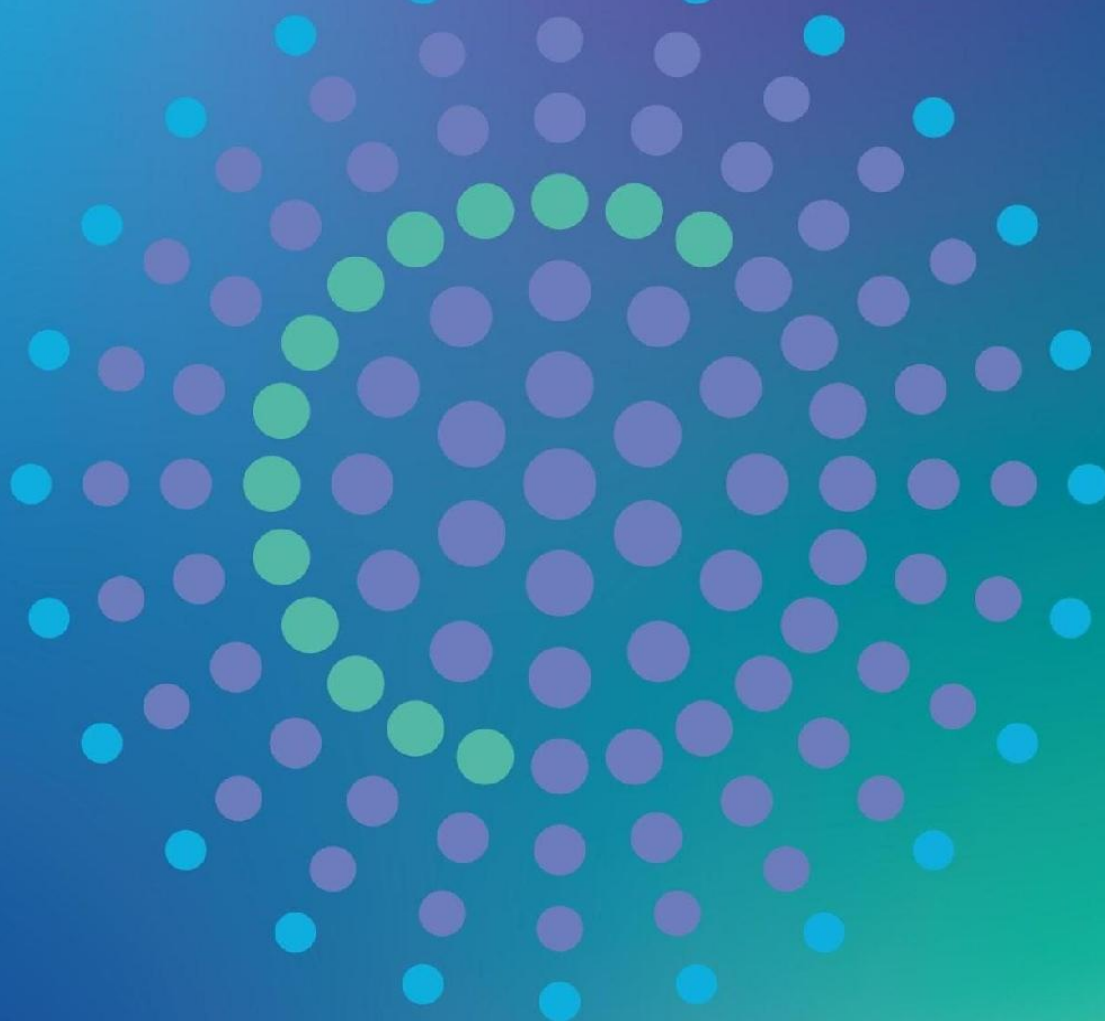

מפרט למבחן תנופה בשפת אם עברית לתלמידי כיתות ד', תשפ"ז

מפרט המבחן בשפת אם עברית לתלמידי כיתה ד', תשפ"ז

המבחן בשפת אם עברית נועד להעריך את אוריינות הקריאה של התלמידים. הערכה זו מבוססת על [תוכנית הלימודים](#)¹ ועל הגדרת המיומנויות כפי שהן מופיעות ב[חוזר המפמ"ר](#) וב[מסמך תפיסת הלמידה המתחדשת](#).

4 טיפים חמים מאיתנו לקראת המבחן:

- 1 קראו את מפרט המבחן** המפורט בהמשך ואת **מסמכי המפתח** שלאורם כתבנו את השאלות. **אין הפתעות במבחן!** הוא כולל שאלות המבוססות על תוכנית הלימודים וחוזר המפמ"ר.
- 2 הדגישו בפני התלמידים** שמאמציהם תורמים ישירות לשיפור בית הספר **ועודדו אותם** לגשת למבחן מתוך תחושת אחריות, אף על פי שהם לא יקבלו ציון על המבחן.
- 3 זכרו שגם לבית הספר אין ציון!** בדוח התוצאות אנחנו משקפים את החוזקות והאתגרים בהשוואה לבתי ספר דומים, ומראים בגרף אחד את מצבה של כל כיתה בהשוואה לממוצע.
- 4 והכי חשוב – המשיכו ללמד כרגיל.** אין צורך בשום הכנה מוקדמת לקראת הבחינה. ההכנה הטובה ביותר היא להרגיע את התלמידים, לעודד אותם ולהגביר את הרצון שלהם להשתתף.

¹ משרד החינוך, התרבות והספורט, המזכירות הפדגוגית, האגף לתכנון ולפיתוח תוכניות לימודים (התשס"ג). **תוכנית לימודים, חינוך לשוני, עברית – שפה, ספרות ותרבות לבית הספר היסודי הממלכתי והממלכתי-דתי.** ירושלים: משרד החינוך, התרבות והספורט.

מבנה המבחן

המבחן כולל שני טקסטים מסוגות שונות שיש בהם בסך הכול כ-1,000 מילים.

- הטקסטים מנוקדים באופן חלקי בניקוד מסייע (במילים שאינן שכיחות, במילים הומוגרפיות ובמילים שיש בהן עמימות אורתוגרפית).
 - ייתכן שחלק מהטקסטים יהיו במבנה בלתי רציף.
 - ייתכן שיהיו טקסטים חזותיים נלווים, כגון מפות, תרשימים ואיורים.
- כל טקסט מלווה בשאלות לבדיקת הבנת הנקרא. השאלות הן מסוגים שונים (למשל שאלות רב־ברירה, שאלות פתוחות) והן בודקות ממדי הבנה שונים²:
- הבנת המשמעות הגלויה בטקסט
 - הבנת המשמעות המשתמעת מן הטקסט
 - פרשנות, עיבוד ויישום
 - בחינה והערכה של רכיבי תוכן, מבנה ולשון בטקסט.
- שאלות אחדות במבחן בודקות גם מיומנויות שאינן ייחודיות לשפת אם, כגון חשיבה ביקורתית (לפירוט ראו את הגדרת המיומנויות [במסמך תפיסת הלמידה המתחדשת](#)).
- המבחן מחולק לשתי חוברות: חוברת טקסטים וחוברת שאלות.

ההתנהלות ביום הבחינה

הבחינה תיערך ב־30 בדצמבר 2026, כ' בטבת תשפ"ז, ותחל בשעה 10:00. יום הבחינה ינוהל על ידי צוות של משגיחים חיצוניים אשר יגיע לבית הספר בשעה 9:30. בעת הבחינה יהיו בכל כיתה משגיח ומורה מבית הספר (גם נוכחות של מחנך שהוא מורה לעברית אפשרית). המורה יסייע למשגיח להכיר את התלמידים ולשמור על המשמעת ועל טוהר הבחינות.

משך הבחינה 90 דקות, ובמידת הצורך יוכל כל תלמיד לקבל תוספת של 30 דקות.

²ממדי ההבנה מפורטים בנספחים.

מדיניות ההתאמות במבחני "תנופה" לתלמידים עם צרכים מיוחדים

רמ"ה מאמינה כי יש לשלב במידת האפשר את כלל התלמידים בהערכה, כולל תלמידי השילוב ותלמידים הלומדים בכיתות החינוך המיוחד, תוך שמירה על תוקף, מהימנות והוגנות כלפיהם. לנוכח תפיסות ועקרונות אלו פיתחה רמ"ה מדיניות בנושא ההתאמות במבחנים, המאזנת בין סוג ההתאמה לבין השפעתה על ההערכה, על המהות הנבדקת ועל תפועול המבחנים. היקף ההתאמות שיינתנו לתלמידים ייקבע על פי הצורך; התאמות שאינן פוגעות במהות הנבדקת יינתנו במידת הצורך לכלל התלמידים ובתיאום מראש. התאמות שפוגעות במהות הנבדקת יינתנו רק למי שמוגדרים תלמידי שילוב או לתלמידים בכיתות החינוך המיוחד.

להרחבה ראו:

[פירוט מדיניות ההתאמה של רמ"ה](#)

[רשימת ההתאמות הניתנת במבחנים ובסקרים](#)

הדיווח על ממצאי המבחן

רמ"ה בנתה ועיצבה מחדש את הדיווח: אין בדוח ציונים ברמת בית הספר, הכיתה או התלמיד, והוא נגיש הרבה יותר. הדוח קצר ותכליתי, ומכוון לעשייה באמצעות הדגשת החוזקות והחולשות של בית הספר בהשוואה לבתי ספר דומים לו ובהשוואה לשנים קודמות.

למעשה אין בדוח ציונים כלל, אלא שיקוף של התפוקות והתוצאות של בית הספר הן בתחום ההישגים והן באקלים הבית ספרי. במקום לעסוק בציונים יתמקד הדוח בהתפלגות התלמידים על פני רמות ביצוע בשפת אם עברית, מה שיאפשר ללמוד על מידת שליטתם בתכנים ובמיומנויות בנושא זה, הן ברמת הכיתה והן ברמת בית הספר.

[סרטון הסבר על דוח התוצאות הבית ספרי](#)

שאלות ותשובות נוספות באתר רמ"ה - בקישור הזה

[דוגמאות לכלי הערכה אפשר תוכלו למצוא במרחב הפדגוגי ובקטלוג כלי תנופה הפנימיים של רמ"ה.](#)

נספח

ממדי הבנת הנקרא

1. הבנת המשמעות הגלויה בטקסט

התלמידים נדרשים להבין את מה שכתוב בטקסט במפורש ולזהות פרטי תוכן הנוגעים למידע שהם מחפשים. המידע עשוי להופיע במשפט, בפסקה או בכל הטקסט. להלן הנושאים בממד ההבנה הזה:

- איתור פרטי מידע מפורשים בטקסט (כגון שמות, פעולות, זמן, מקום);
- זיהוי רעיונות, הגדרות, הסברים והכללות הכתובים בטקסט במפורש;
- ארגון מחדש של פרטי מידע מפורשים בטקסט;
- זיהוי יחסים לוגיים מפורשים בטקסט;
- פענוח תקין של הכתוב תוך הישענות על סימני הניקוד בהקשר הנתון.

2. הבנת המשמעות המשתמעת מן הטקסט

התלמידים נדרשים להשלים פערי משמעות בטקסט. בזמן הקריאה הם מסיקים מסקנות בנוגע לרעיונות שבטקסט אף שאינם כתובים בו במפורש. המסקנות עשויות לעסוק במשתמע מהקשר מצומצם בטקסט או במשתמע מהקשר רחב בטקסט. לשאלות בממד ההבנה הזה יש תשובה נכונה אחת, והיא נובעת מן הטקסט. להלן הנושאים בממד ההבנה הזה:

- הבנת מילים וביטויים בהקשר;
- הבנת אזכורים;
- הבנת יחסים לוגיים שאינם מפורשים בטקסט (בין משפטים ובין פסקות), למשל: הכללה-פירוט, בעיה-פתרון, סיבה-תוצאה, טענה-נימוקים ועוד;
- הבנת רעיונות ברורים אף שאינם כתובים בטקסט במפורש;
- פענוח תקין של הכתוב ללא סימני ניקוד לפי ההקשר במשפט.

3. פרשנות, עיבוד ויישום

התלמידים נדרשים לעבד את המידע שבטקסט ולבנות משמעות רחבה בעקבות הקריאה. הם מסתמכים על תפיסת עולמם, על הידע ועל הניסיון שלהם כדי ליצור פרשנות המעוגנת בטקסט. הפרשנות המתגבשת עשויה להיות שונה אצל כל תלמיד ותלמיד. להלן הנושאים בממד ההבנה הזה:

- השערת השערות לפי הכתוב בטקסט;
- גיבוש תובנות בנוגע לתהליכים, למסרים, ליחסים, למניעים ולרגשות שבטקסט;
- הבנת רעיונות ומסרים עיקריים;
- השוואה המבוססת על תהליכי פרשנות;
- מיזוג פרטי מידע;
- שילוב בין ידע אישי, חוויות והתנסויות ובין משמעויות שבטקסט;
- אפיון דמויות, אישים, מקומות ואווירה לפי הכתוב בטקסט;
- גיבוש עמדה בנוגע לסוגיות, לדילמות, להתנהגויות או למעשים המתוארים בטקסט – העמדה מנומקת ומבוססת על הכתוב בטקסט;
- יישום הנלמד בטקסט בהקשרים אחרים.

4. בחינה והערכה של רכיבי תוכן, מבנה ולשון בטקסט

התלמידים נדרשים להתבוננות מטא-טקסטואלית בטקסט – בתוכנו וביסודות המבניים והלשוניים שבו. לפיכך עליהם להשתמש בידע שלהם בנוגע ללשון ובנוגע לסוגות ולמבנים של טקסטים ולעשות זאת באופן יעיל ומושכל. כמו כן עליהם לבחון את האמצעים שבהם הכותב משתמש בהם כדי להציג רעיונות ועמדות. להלן הנושאים בממד ההבנה הזה:

- הערכת המטרה של הטקסט ושל הטקסטים הנלווים לו;
- הערכת הרלוונטיות של הטקסט למטרות הקורא;
- הערכת עמדתו של הכותב;
- הערכת תוכן הטקסט (כגון אמינות, עדכניות, בהירות, היתכנות הרעיונות שבטקסט);
- הערכת תרומתו של מבנה הטקסט (כגון רכיבי מבנה ומקדמי ארגון) להבנת תוכן הטקסט;
- הערכת קשרים שאינם מפורשים בין טקסטים מילוליים או חזותיים (כגון בין טקסט ראשי לטקסט נלווה או בין שכבות שונות של טקסט דיגיטלי רב-שכבתי (רב-טקסט) או בין כמה טקסטים שיש להם הקשר משותף);
- הערכת הלשון וסגנון הכתיבה (כגון שימוש באמצעים ספרותיים, בחירות לשוניות).